

De Kaderwet adviescolleges verplicht de regering te streven naar een m/v-balans in adviescolleges. Houdt de Kamer daar voldoende toezicht op ?

1. De jaren negentig: de herziening van het adviesstelsel krijgt gestalte in de Kaderwet adviescolleges

Tot de belangrijkste doelstellingen van de herziening van het adviesstelsel in de jaren negentig behoorden:

- het terugdringen van het zeer grote aantal adviesorganen (119 bij een inventarisatie in 1995),
- het terugdringen van de invloed van belangenorganisaties door een duidelijke scheiding van advies en overleg, en
- een herstel van het politieke primaat: de regering bepaalt zelf haar adviesbehoefte en kiest zelf haar adviseurs.

Deze herziening kreeg haar beslag in de Kaderwet adviescolleges (Stb. 1996, 378) die op 1 januari 1997 in werking trad.

2. Wettelijke verplichting tot streven naar evenredige deelneming door vrouwen en allochtonen [1]

Een onderwerp dat veel aandacht kreeg tijdens de parlementaire behandeling van de Kaderwet Adviescolleges was de participatie van vrouwen. Dat lag voor de hand, want al door het kabinet Lubbers-III was onder regie van minister Dales (BiZa) in 1992 een kabinetsstandpunt “*Vrouwen in politiek en openbaar bestuur*” uitgebracht [2], dat door de kabinetten Kok-I en Kok-II verder werd uitgevoerd en voorwerp was van een reeks jaarlijkse rapportages.

Bij de schriftelijke en mondelinge behandeling van het voorstel voor de Kaderwet Adviescolleges (dossier 24503) bleek in de Tweede Kamer dan ook veel steun voor de bepaling in (thans) artikel 12, derde lid, die luidt:

“Bij de benoeming van de voorzitters en bij de benoeming van de andere leden van adviescolleges wordt gestreefd naar evenredige deelneming aan adviescolleges van vrouwen en personen behorende tot etnische of culturele minderheidsgroepen” [3].

In de memorie van toelichting had de regering aangegeven dat, “*zodra aan de hand van cijfermateriaal ter zake kan worden vastgesteld dat de ondervertegenwoordiging van vrouwen dan wel minderheden in adviescolleges is opgeheven*” een voorstel zal worden ingediend om deze bepaling te schrappen [4].

3. Naleving van artikel 12, derde lid, Kaderwet adviescolleges

Dit verwachtingsvolle geluid brengt ons – ruim twintig jaar na de start van het nieuwe adviesstelsel – bij de vraag: wanneer zal het zover zijn ? Daartoe een korte blik op de ontwikkeling in die twee decennia.

- In 1993, vlak voor de start van de herziening van het adviesstelsel, lag de deelname van vrouwen aan adviescolleges op **ca. 13%** [5].
- In 1997, bij het begin van het nieuwe adviesstelsel, was dat – door alle aandacht voor het streven naar haar evenredige deelneming - al **ca. 27 %** [6]. Bij de toen recent samengestelde colleges was

zelfs een percentage van **45%** bereikt, zodat in 1997 bij regering en parlement het vertrouwen bestond dat een evenredige m/v-balans in het hele adviesstelsel mogelijk zou zijn.

- In 2001 leek de eerste vierjaarlijkse evaluatie van de Kaderwet adviescolleges (“De Staat van advies”) ook in die richting te wijzen, want voor oktober 2000 werd een percentage van **40%** berekend [7].
- In 2006, bij de publicatie van de tweede Staat van advies, lag het per 1 mei 2004 berekende percentage echter weer op **26%** [8].
- In 2010 noteerde de derde Staat van advies voor het jaar 2009 een percentage van **33%**, maar daarbij was de Gezondheidsraad niet meegerekend, hoewel de bepaling inzake evenredige deelneming wel degelijk ook voor deze raad geldt [9].
- In 2016 werd in de vierde Staat van advies vermeld dat in december 2014 “van de raadsleden van de adviescolleges die onder de Kaderwet adviescolleges vallen **minder dan 30%** vrouw is” [10].

Bijlage 1 geeft voor de permanente adviescolleges een overzicht per eind december 2017 [11], dat voor de deelname van vrouwen als lid van een college uitkomt op een percentage van **35%**; van de voorzitterschappen werd op die peildatum **25%** door een vrouw vervuld.

Van 27% in 1997 naar 35% in 2017: dat is het nettoresultaat van twintig jaar streven naar evenredige deelneming. Afhankelijk van de te kiezen rekenmethode betekent dit dat bij dezelfde mate van inspanningen zo **rond 2040** een evenredige deelneming van vrouwen zal worden bereikt.

4. Een ritueel: vierjaarlijkse rapportages signaleren onvoldoende participatie vrouwen en allochtonen > regering ziet dit als probleem dat zeker aandacht moet krijgen > Kamer ondersteunt dat

In de vierjaarlijkse rapportages waarmee de regering de Staten-Generaal informeert over de doeltreffendheid en de effecten in de praktijk van de Kaderwet adviescolleges wordt trouw maar summier gerapporteerd over de evenredige deelneming van vrouwen en allochtonen. Iedere keer wordt geconstateerd dat die nog steeds niet op orde is en dat daaraan aandacht zal worden besteed. De Kamer laat dan blijken dat een goede zaak te vinden, waarna deze dialoog in bijna dezelfde bewoordingen terugkeert bij de volgende rapportage.

Zo ging het ook de laatste keer, toen minister Blok (Wonen en Rijksdienst) in zijn brief van 15 januari 2016 ten geleide van de vierde Evaluatie van de Kaderwet adviescolleges [12] onder het kopje “3. Meer evenwichtige man/vrouwverhouding in de adviescolleges”, schreef: “Het kabinet streeft naar meer diversiteit in de samenstelling van de adviescolleges. Ik en mijn collega-bewindslieden zullen aandacht besteden aan diversiteit bij de benoeming van Raadsleden”. De vierde Evaluatie was één van de zeven documenten waarover de Algemene commissie voor Wonen en Rijksdienst op 11 februari 2016 [13] met vier kamerleden gedurende vijf kwartier overlegde met minister Blok; de positie van vrouwen in adviescolleges kwam impliciet aan de orde in een halve zin van een van de Kamerleden, die steun betuigde aan “de extra acties die de minister in gang wil zetten rondom de zogenaamde adviescolleges”. Maar dat was het dan ook wel voor wat betreft het toezicht op vier jaar naleving van de Kaderwet adviescolleges.

5. Eén keer greep de Kamer echt in

De Kamer heeft dus de gewone lijn gevolgd: in beginsel vertrouwen in de regering, maar geen blind vertrouwen. Eén keer heeft zij krachtig van haar ongenoegen laten blijken. Aanleiding was een brief die

Minister Verdonk op 21 februari 2007 (de laatste werkdag van kabinet-Balkenende III) naar de Kamer zond [14], ten geleide van het rapport *“Diverse raad ? De participatie van allochtonen en vrouwen in de adviescolleges in Nederland”* (Amsterdam, Van de Bunt, 2006). Volgens haar geleidebrief bleek uit dat in haar opdracht geschreven rapport *“dat adviescolleges er redelijk in geslaagd zijn om een evenredige vertegenwoordiging van vrouwen tot stand te brengen, maar dat dit nog niet geldt voor allochtonen. Aangezien de voordrachten aan de MR voor benoeming van leden van adviescolleges geschieden via de daarvoor verantwoordelijke minister, heb ik mijn collega's hiervoor aandacht gevraagd”*.

Omdat de integratieportefeuille in het kabinet-Balkenende IV verhuisde naar minister Vogelaar (Wonen, Wijken en Integratie - WWI) was het de Algemene commissie voor WWI die hierover met de nieuwe portefeuillehouder een schriftelijk overleg voerde, waarvan het verslag verscheen op 29 november 2007 [15]. De commissie toonde zich niet onder de indruk van de naleving van artikel 12, derde lid, Kaderwet adviescolleges. Zij constateerde:

- gebrek aan monitoring,
- geen onderwerp van overleg of evaluatie,
- geen “sense of urgency”,
- geen kwantitatieve normen voor de evenredigheid,
- geen besluitvorming over de verbetervoorstellen in het rapport,
- geen daadkracht,
- geringe interesse.

Minister Vogelaar gaf haar reactie als portefeuillehouder integratiebeleid mede namens de collega's van BZK (ter Horst, portefeuille adviesstelsel) en OCW (Plasterk, portefeuille emancipatiebeleid).

Op een enkel punt bood het kabinet tegenwicht:

- geen aanleiding voor de vorming van een gemeenschappelijke pool van minderheden en/of vrouwelijke deskundigen,
- geen subsidiekortingen voor overlegorganen waarin vrouwen sterk ondervertegenwoordigd zijn.

Maar voor het overige was het ja en amen, zodat de regering desgevraagd onderschreef:

- dat een evenredige vertegenwoordiging van vrouwen en minderheden binnen de adviescolleges als resultaat heeft, dat de adviezen worden geformuleerd op basis van *“een breder spectrum van zienswijzen uit de samenleving”*;
- dat daarmee de *“herkenbaarheid en de acceptatie van adviezen en binding en betrokkenheid met de verschillende groepen in de samenleving wordt vergroot”*;
- dat artikel 12, derde lid, Kaderwet adviescolleges beslist naleving behoeft.

Nog enkele citaten uit deze kabinetsreactie:

- *“De Kaderwet adviescolleges heeft het streven, dat de samenstelling van adviescolleges een afspiegeling is van de Nederlandse samenleving, wettelijk verankerd. De Kaderwet benoemt weliswaar geen absolute normen voor evenredigheid, maar het streven naar een afspiegeling van een samenleving die voor 50% bestaat uit vrouwen en voor 10% uit leden van minderheden, kan worden vertaald in de streefcijfers van 50% man, 50% vrouw en 10% (van het totaal) lid van een minderheidsgroep. In de praktijk komt dit neer op tenminste één lid van een minderheidsgroep per adviesraad”* (p. 6);
- *“Er zijn vakgebieden waarop het moeilijker zal zijn om geschikte vrouwelijke of «allochtone» kandidaten te vinden. Dit laat echter onverlet dat wij het beleidsstreven hebben om te komen tot een evenredige samenstelling. Indien dit in geval van een concrete benoeming niet te realiseren is, geldt het uitgangspunt «comply or explain»”* (p. 6);

- *“De vakminister zal bij zijn of haar voordracht aan de Ministerraad gevraagd worden aan te geven hoe de voordracht zich verhoudt tot de afgesproken streefcijfers c.q. te motiveren waarom er in dit specifieke geval niet aan kon worden voldaan” (p. 8);*
- *“In de Kaderwet is vastgelegd dat de verantwoordelijke vakminister benoemingen van leden van adviescolleges aan de Ministerraad voorlegt. De verantwoordelijkheid van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, en mijn verantwoordelijkheid zijn hier dientengevolge een afgeleide van. Binnen onze bevoegdheden willen de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en ik de diversiteit in adviescolleges bevorderen. Hiervoor kondigen wij de volgende maatregelen aan:

  - *In de MR is afgesproken dat iedere benoeming van een voorzitter of nieuw lid van een adviescollege in principe dient bij te dragen aan het evenredigheidsstreven. In de MR zijn streefcijfers afgesproken: 50% vrouwen en 10% minderheden. Indien voor een concrete benoeming geen bijdrage kan worden geleverd, geldt het principe «comply or explain»;*
  - *De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zegt toe om bij nieuwe benoemingen van haar eigen adviescolleges zorg te dragen voor evenredige vertegenwoordiging;*
  - *De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zegt toe dat ze in haar jaarlijks overzicht van het aantal Kaderwet adviescolleges aandacht zal besteden aan het percentage vrouwen en leden van minderheden in strategische adviesraden;*
  - *De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zal in de vierjaarlijkse evaluatie van de Kaderwet adviescolleges uitgebreid aandacht besteden aan diversiteit in adviescolleges” (p. 9-10)”.**

6. Kabinet Rutte-I verwacht regeerakkoord met wet en beleid

De hier beschreven beleidslijnen van het kabinet-Balkenende IV gaven vanaf november 2007 helderheid inzake de wijze waarop artikel 12, derde lid, Kaderwet adviescolleges moest worden toegepast. Maar in oktober 2011 schiep het eerste kabinet-Rutte I verwarring door in de derde Evaluatie van de Kaderwet te schrijven [¹⁶] :

“In de ministerraad is destijds afgesproken streefcijfers te hanteren (10% minderheden, 50% vrouwen) met daaraan het principe van comply or explain indien er bij een concrete benoeming geen bijdrage aan deze streefcijfers geleverd kan worden. Het huidige kabinet Rutte-Verhagen hecht veel waarde aan diversiteit als element van kwaliteit en herkenbaarheid van de overheid. Het kabinet stuurt niet meer op kwantiteit, het hanteren van streefcijfers wordt dan ook los gelaten (Tweede Kamer, vergaderjaar 2010-2011, 32501, nr. 9)”.

Hier is duidelijk sprake van een mix-up. Het kabinet-Rutte I had in zijn regeerakkoord geschreven: *“Het kabinet beëindigt het diversiteits-/voorkeursbeleid op basis van geslacht en etnische herkomst. Selectie moet plaatsvinden op basis van kwaliteit”* [¹⁷]. Dat uitgangspunt legde het ten grondslag aan een beleidswijziging in het overheidspersoneelsbeleid, een terrein waar de regering de volle vrijheid heeft om te werken met indicatoren, kengetallen, streefcijfers etc. En dus ook om die weer bij te stellen, los te laten of aan te scherpen. Het gelijkheidsbeginsel en het discriminatieverbod van artikel 1 Grondwet laten de overheid hier behoorlijk veel ruimte, zolang het om beleid en sturing gaat en er geen concrete besluiten met rechtspositionele gevolgen op individueel niveau worden genomen.

Een besluit om in het overheidspersoneelsbeleid geen streefcijfers meer te hanteren, mag echter niet worden toegepast op de benoemingen in adviescolleges. Daar heeft de wetgever de beleidsvrijheid van ministers nu juist aan banden gelegd, door streefcijfers wettelijk te verankeren in artikel 12, derde lid,

Kaderwet adviescolleges. De daarin neergelegde verplichting te streven naar evenredige deelneming door vrouwen en personen uit etnische of culturele minderheidsgroepen vooronderstelt dat elke minister die een voordracht voor een Kroonbenoeming in een adviescollege doet en elke Ministerraad, die over zo'n voordracht moet beraadslagen, moeten afwegen of die voordracht kan en – alles afwegend – ook moet bijdragen aan de doelstelling van de evenredige deelneming. Regeerakkoorden veranderen nu eenmaal geen wetten: daar moeten wetsvoorstellen voor worden ingediend en het kabinet-Rutte I heeft daartoe geen actie ondernomen. Met betrekking tot adviescolleges was hier dus sprake van een non-besluit.

7. Tijd voor een nieuw signaal uit de Kamer

De volgende evaluatie van de Kaderwet adviescolleges zal uiterlijk in januari 2020 moeten verschijnen [18]. Naar onze mening is er alle aanleiding voor de Kamer om tijdig – ruim voor het zomerreces 2019 – de Minister van BZK te verzoeken in die evaluatie serieuze aandacht te besteden aan de naleving van artikel 12, derde lid, van de Kaderwet.

Maar de naleving van de Kaderwet blijkt op veel meer onderdelen onder de maat. Daarom zou de Kamer kunnen vragen om middels de volgende evaluatie een nieuw Ministerraadsbesluit te nemen over de wijze van naleving van de Kaderwet, waarin tenminste aandacht wordt geschonken aan de volgende elementen:

- Een nadrukkelijke opdracht aan de minister van BZK om actief toezicht te houden op de nauwgezette naleving van alle onderdelen van de Kaderwet adviescolleges, zodat de Kamer in de vierjaarlijkse evaluaties niet meer hoeft te lezen dat BZK ergens aandacht voor gaat vragen, maar kan lezen dat BZK ervoor heeft gezorgd dat inmiddels alles op orde is;
- Herbevestiging van het met de Kaderwet adviescolleges nadrukkelijk vastgelegde politieke primaat bij de benoemingen van voorzitters en leden van adviescolleges, door de grote invloed die sommige adviescolleges hebben op de invulling van vacatures terug te dringen tot het zeer beperkte niveau dat de wetgever voor ogen had – en de Staten-Generaal dus nog steeds voor ogen hebben:
  - *“De werving van de voorzitters en de andere leden wordt in het nieuwe stelsel een zaak van de regering. [...] Een recht van aanbeveling of het horen van het adviescollege kan voorts leiden tot een onwenselijke vorm van coöptatie, die afbreuk doet aan het primaat van de politiek bij de benoeming. Een zodanig recht is dan ook niet in het wetsvoorstel opgenomen. De betrokken minister is primair voor de benoeming verantwoordelijk. De minister kan daarbij het betrokken adviescollege of de betrokken voorzitter raadplegen op een tijdstip dat hij daarvoor het meest geschikt acht. Uit de bestuurspraktijk van de afgelopen jaren blijkt overigens niet dat het ontbreken van een wettelijk recht op aanbeveling als een gemis is ervaren. Om deze redenen is de rol van het adviescollege bij het vervullen van vacatures aan de betrokken minister overgelaten. Een verstandige minister zal in de regel echter niet zonder overleg met de voorzitter een nieuw lid benoemen; een wetsbepaling is voor dat overleg niet nodig” [19];*
- Herbevestiging van het – in de loop der jaren steeds meer veronachtzaamde - ministerraadsbesluit [20] *“om slechts bij uitzondering de zittingstermijn van leden en voorzitters van adviesraden te verlengen”;*
- Het daaruit trekken van de consequentie dat met de afloop van elke benoemingstermijn van vier jaar per definitie een vacature ontstaat, die door de betrokken minister openbaar moet worden gemaakt en waarin het zittende lid alleen bij uitzondering – en nadat in beeld is gebracht of ook anderen benoembaar zouden kunnen zijn - kan worden herbenoemd;
- Een nadrukkelijke afspraak dat voordrachten tot benoeming met terugwerkende kracht voortaan alleen kunnen worden gedaan met medewerking van de minister van BZK, onder vermelding van de omstandigheden die een tijdige voordracht in de weg stonden [21];

- Publicatie van alle vacatures in de Staatscourant, zo nodig alleen in beknopte vorm met informatie hoe en waar nadere inlichtingen kunnen worden verkregen;
- Hernieuwing van het MR-besluit dat iedere benoeming van een voorzitter of nieuw lid van een adviescollege in principe dient bij te dragen aan het evenredigheidsstreven, met het aan de wetsgeschiedenis ontleende percentage van 50% voor deelneming van vrouwen en met een beredeneerd streefcijfer voor de categorie “personen uit etnische of culturele minderheidsgroepen”; en waarbij - indien met een concrete benoeming geen bijdrage kan worden geleverd - het principe «comply or explain» geldt;
- Actualisering tot en met december 2019 van de dan in de bijlage 2 van de Jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk 2018 [²²] opgenomen cijfers over de evenredige deelneming van vrouwen en allochtonen, zodat de discussie niet alleen over gemiddelden gaat, maar ook over de verschillende adviescolleges;
- Melding aan de Kamer dat per eind december 2019 (eindelijk) over de volle breedte gevolg is gegeven aan het kabinetsbesluit uit januari 2016 [²³] dat van adviescolleges verwacht dat zij de (neven)functies van raadsleden op hun website plaatsen en dat het kabinet daarop zal toezien.

Den Haag, 25 februari 2019

Tekst: Jeroen de Wildt, dewildt@planet.nl

NOTEN

¹ Nota bene: in deze notitie wordt korthedshalve vooral gesproken over de ondervertegenwoordiging van vrouwen. Maar de ondervertegenwoordiging van personen uit etnische en culturele minderheidsgroepen, in beleidsstukken vaak aangeduid als allochtonen, is evenzeer een probleem. Dat is in bepaalde opzichten nog lastiger aan te pakken omdat goed cijfermateriaal ontbreekt en er bij benoemende instanties en kandidaten vaak ongemak is rond het vragen naar of vermelden van een allochtone status (*“moet ik in mijn brief nu echt vermelden dat ik Turkse ouders heb en de naam van mijn Nederlandse echtgenoot?”*). Zie over dit onderwerp:

- Kamerstukken II, 24503, nr. 35, brief van de Minister voor Integratie, Jeugdbescherming, Preventie en Reclassering van 21 februari 2007, ter aanbieding van het rapport *“Diverse raad? De participatie van allochtonen en vrouwen in de adviescolleges in Nederland”* (Amsterdam, Van de Bunt, 2006).
- Brief en rapport waren vervolgens onderwerp van het een schriftelijk overleg van de Algemene commissie voor Wonen, Wijken en Integratie van de Tweede Kamer met de Minister voor Wonen, Wijken en Integratie, die de vragen van de commissie beantwoordde mede namens de collega’s van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties en van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Het verslag van 29 november 2007 is te vinden in Kamerstukken II, 2007-2008, 24503, nr. 38.

² Kabinetsstandpunt inzake Vrouwen in Politiek en Openbaar Bestuur, aan de Tweede Kamer toegezonden bij brief van 28 augustus 1992 van minister Dales (BiZa), mede namens minister d’Ancona (WVC), staatssecretaris Ter Veld (SZW) en staatssecretaris de Graaff-Nauta (BiZa). Kamerstukken II, 1991-1992, 22777, nr. 1.

³ Voor de toelichting op dit artikellid, zie de memorie van toelichting op het wetsvoorstel (Kamerstukken II, 1995-1996, 24503, nr. 3, p. 14) en het amendement Scheltema-de Nie, dat de oorspronkelijk wetstekst *“Bij de samenstelling van adviescolleges ...”* wijzigde in de huidige tekst om aldus *“zowel bij de voorzitters als bij de andere leden het streven naar een evenredige vertegenwoordiging van vrouwen en minderheden vast te leggen”* (Kamerstukken II, 1995-1996, 24503, no. 10).

⁴ Kamerstukken II, 24503, nr. 3, p. 14.

⁵ Kamerstukken II, 23725, nr. 14, p. 9. Daar wordt ook vermeld dat het percentage per 1 mei 1995 was opgelopen tot 16%, een vrij geringe stijging, *“mede door het gering aantal vrijkomende functies in de reguliere adviesorganen. Echter de totale herziening van het adviesstelsel zal aangegrepen worden om het aandeel vrouwen drastisch te verhogen”*.

⁶ Brief staatssecretaris Kohnstamm (BiZa) van 1 mei 1997, Kamerstukken II, 1996-1997, 23725, nr. 22, bijlage 2.

⁷ Kamerstukken II, 28101, nr. 1. Brief minister de Vries (BZK) d.d. 12 oktober 2001; zie paragraaf 4.2 (pp. 21-23).

⁸ Brief minister Pechtold van Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties en minister van der Hoeven (OCW) d.d. 12 mei 2006, Kamerstukken II, 24503, nr. 33, bijlage 3, p. 10.

⁹ Brief minister Donner (BZK) d.d. 7 december 2010, Kamerstukken II, 24503, nr. 42, p. 2. Percentage berekend exclusief Gezondheidsraad. Inclusief de Gezondheidsraad, die door het werken met geassocieerde leden toen 196 raadsleden telde, kwam het aandeel vrouwen uit op 29%.

¹⁰ Brief van 15 januari 2016 van minister Blok (Wonen en Rijksdienst). Kamerstukken II, 2015-2016, 28101, nr. 15, p. 3.

¹¹ Gebaseerd op de meest recente officiële cijfers in de Jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk 2017 (Kamerstukken II, 2017/2018, 31490, stuk 239, bijlage 2, Adviescolleges). De rapportage 2018 wordt verwacht in mei 2019.

¹² Kamerstukken II, 2015-2016, 28101, nr. 15, p. 3.

¹³ Verslag van een algemeen overleg op 11 februari 2016 van de Algemene commissie voor Wonen en Rijksdienst met minister Blok van Wonen en Rijksdienst (Kamerstukken II, 2015-2016, 31490, nr. 200).

¹⁴ Zie noot 1.

¹⁵ Zie noot 1.

¹⁶ Derde evaluatie van de Kaderwet adviescolleges, bijlage bij de brief van 27 oktober 2011 van minister Donner van BZK (Kamerstukken II, 2011-2012, 28101, nr. 11, pp. 28-29).

¹⁷ Kamerstukken II, 2010-2011, 32 417, nr. 15, p. 25.

¹⁸ De Kaderwet adviescolleges trad in werking op 1 januari 1997. Het eerste verslag (*“Staat van dienst”*) ging in oktober 2001 naar de Kamers. Als het voorschrift *“elke vier jaar”* in acht was genomen, hadden de Kamers het vijfde verslag ontvangen in oktober 2017. Maar omdat ministeries graag een beetje smokkelen met dit soort verplichte nummers en de Kamer niet pleegt toe te zien op naleving van de wettelijke termijnen, kwam het vierde verslag pas in januari 2016. Het vijfde verslag zou dus moeten verschijnen in januari 2020.

---

¹⁹ Aldus de nota naar aanleiding van het verslag van de Tweede Kamer op het wetsvoorstel Kaderwet adviescolleges (Kamerstukken II, 1995-1996, 24503, no. 5, pp. 15-16).

²⁰ In de brief waarmee het kabinet Balkenende-II op 12 mei 2006 de tweede evaluatie van de Kaderwet Adviescolleges aan de Kamer zond (Kamerstukken II, 2005-2006, 24503, nr. 33) schreven de ministers Pechtold (Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties) en Van der Hoeven (OCW) op p. 5 onder het kopje “«Frisse» samenstelling van adviescommissies”:

- *“Het kabinet constateert dat adviescommissies erg traditioneel worden vormgegeven: vaak komen dezelfde namen van (overigens deskundige) voorzitters/leden terug. Ook in de zelfevaluaties geeft een aantal adviesraden aan dat verjonging/nieuw bloed een nieuwe impuls zou kunnen geven. Derhalve is afgesproken in het kabinet om (advies)colleges meer «verfrissend» samen te stellen (door minder uit dezelfde «vijver te vissen» en meer gebruik te maken van o.a. mensen uit het bedrijfsleven of buitenland). Om dit te bevorderen heeft het kabinet afgesproken om slechts bij uitzondering de zittingstermijn van leden en voorzitters van adviesraden te verlengen”.*

²¹ Benoemingen en herbenoemingen met terugwerkende kracht zijn schering en inslag, zoals iedereen kan vaststellen die in de Staatscourant de koninklijke besluiten tot (her)benoemingen in adviescolleges volgt. Het kwalijke van deze praktijk is dat een te late voordracht de Ministerraad voor het blok zet, omdat betrokkene bij een eerste benoeming feitelijk al is gaan functioneren (anders zou geen terugwerkende kracht nodig zijn) of bij een herbenoeming is blijven functioneren (zonder deugdelijke rechtsgrond). Terwijl voor de benoeming van kabinetsleden, rechters en leden van de Staten-Generaal nauwkeurige procedures worden gevolgd, wordt er bij dit type Kroonbenoemingen dus gerommeld bij het leven. Pijnlijke voorbeelden op aanvraag bij de opsteller van deze notitie.

²² Verwacht in mei 2019; de gegevens in bijlage 2 zijn dan bijgewerkt tot en met december 2018.

²³ Brief van 15 januari 2016 (Kamerstukken II, 28101, nr. 15, in casu p. 3) van de Minister voor Wonen en Rijksdienst. Reality-check, 15 januari 2019: 5 van de 16 permanente adviescolleges beschikken nog steeds niet over een eigen website en de ministeries waaronder zij ressorteren bieden aan hen ook geen ruimte op de departementale website. Van slechts 79 van de 263 in ons onderzoekje meegenomen raadsleden zijn de (neven)functies online te vinden: dat is 29%. En dat is ruim gerekend: aanduiding van één of meer huidige nevenfuncties wordt dan al meegerekend. Als de bijvoorbeeld door de Raad voor het Openbaar Bestuur en de Kiesraad gehanteerde norm wordt gebruikt dat alle maatschappelijk relevante (neven)functies worden vermeld, dan daalt het aantal tot 48; dat is 18%. So much voor het gezag van de Ministerraad en de regiefunctie van BZK.

BIJLAGE 1 - PERCENTAGE VROUWEN IN PERMANENTE ADVIESCOLLEGES IN 2017 [1]
Legenda: drie mannelijke leden: 3M, drie vrouwelijke leden: 3V, vacature = VAC

Naam adviescollege	aantal leden	voorz. m/v	gewone leden		% vrouwen
			m	v	
Ministerie van Algemene Zaken					
<i>Geen permanente Kaderwet-adviescolleges</i>					
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties					
Raad voor het Openbaar Bestuur (Rob-Rfv)	10	M	4M	5V	50%
Kiesraad	7	M	4M	2V	29%
Ministerie van Buitenlandse Zaken					
Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV)	9	M	4M	4V	44%
Staatscommissie Internationaal Privaatrecht	13	M	7M	5V	38%
Commissie van advies voor volkenrechtelijke vraagstukken	8	M	4M	3V	38%
Ministerie van Defensie					
<i>Geen permanente Kaderwet-adviescolleges</i>					
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat					
Raad van deskundigen nationale meetstandaarden	8	M	6M	1V	13%
Ministerie van Financiën					
<i>Geen permanente Kaderwet-adviescolleges</i>					
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat					
<i>Geen permanente Kaderwet-adviescolleges</i>					
Ministerie van Justitie en Veiligheid					
Adviescommissie Burgerlijk Procesrecht	9	M	5M	3V	33%
Adviescommissie Vreemdelingenzaken	10	M	3M	6V	60%
Autoriteit Persoonsgegevens	2	M	1M	--	0%
Commissie Venootschapsrecht	8	M	6M	1V	13%
Commissie Auteursrecht	8	V	5M	2V	38%
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit					
<i>Geen permanente Kaderwet-adviescolleges</i>					
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap					
Adviesraad voor wetenschap, technologie en innovatie	10	M	6M	3V	30%
Onderwijsraad	10	V	6M	3V	40%
Raad voor de Cultuur	7	V	4M	2V	43%
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid					
<i>Geen permanente Kaderwet-adviescolleges</i>					
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport					
Raad voor de Volksgezondheid en Samenleving	9	V	5M	3V	44%
Gezondheidsraad	113	M	74M	38V	34%
TOTALEN					
Alle leden / voorzitters / leden (M) / leden (V)	241	16	144	81	
M/V-verdeling bij voorzitters		>>>>	12	4	25%
M/V-verdeling in hele groep	241		156	85	35%

¹ Deze tabel is gebaseerd op gegevens in de "Bijlage 2 – Adviescolleges" van de Jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk 2017, die door Minister Ollongren (BZK) op 16 mei 2018 aan de Tweede Kamer werd aangeboden (Kamerstukken II, 31490, nr. 239, bijlage 2, pp. 72-76).